

2024-06-04

KFKS 2024-00077

Bilaga 1

Ramärende

Utgångpunkter för nämndernas och bolagens förslag till mål och budget 2025–2027

Innehåll

Ramärende	1
Utgångspunkter för nämndernas och bolagens förslag till mål och budget 2025–2027	1
1 Mål och budget – ramärendet.....	3
1.1 Sammanfattning.....	3
1.2 Syfte med ramärendet.....	4
2 Så styrs Nacka kommun	4
2.1 God ekonomisk hushållning.....	5
3 Förutsättningar i omvärlden inför 2025-2027	5
3.1 Samhällsekonomisk utveckling.....	5
3.2 Kommunernas ekonomi och skatteunderlag.....	6
3.3 Hur påverka omvärldsekonomin Nackas ekonomi.....	7
3.4 Pågående utredningar och dess effekter	8
3.4.1 Utredning som ser över det kommunalekonomiska utjämningsystemet.....	8
3.4.2 Övriga utredningar.....	8
4 Kommunens utgångsläge.....	8
4.1 Bostadsbyggande	8
4.2 Befolkningsprognos	9
4.2.1 Befolkning- Åldersgrupper	10
4.2.2 Befolkning - Delområden	11
4.3 Bokslut 2023 och prognos 2024	11
4.3.1 Årsbokslut 2023	11
4.3.2 Tertiäl 1 2024.....	12
5 Ekonomiska ramar 2025-2027 Nacka kommun	13
5.1 Skatteintäkter, kommunalekonomisk utjämning och generella statsbidrag	15
5.1.1 Skatteintäkter	15
5.1.2 Kommunalekonomisk utjämning.....	16
5.1.3 Generella statsbidrag	16
5.1.4 Fastighetsavgiften	16
5.2 Finansiella intäkter och kostnader	16
5.2.1 Finansiella intäkter och kostnader.....	17
5.2.2 Jämförelsestörande finansiella intäkter och kostnader	18
5.3 Övergripande verksamhet.....	18
5.3.1 Övergripande verksamhet.....	18

5.3.2	Jämförelsestörande övergripande verksamhet.....	19
6	Ekonomiska förutsättningar för nämnderna	19
6.1	Personalomkostnadspålägg.....	20
6.2	Pris- och lönekomensation	21
6.3	Internräntan	21
6.4	Räntepåslag.....	21
6.5	Hyresmodell.....	22
6.6	Internprissättning	22
6.7	Återställande av resultat	22
7	Förslag till ramar för nämnderna.....	22
8	Investeringar under perioden 2024–2027	23
9	Långsiktig prognos	23
9.1	Befolkning och bostäder	24
9.2	Arbetsplatser	25
9.3	Skatteintäkter	26
9.4	Pensionskostnader	27
9.5	Upplåningsbehov	28
9.6	Volymutveckling.....	29
9.7	Pris och löneutveckling	29
9.8	Investeringar	29
	Nämndernas och bolagens fortsatta arbete.....	30

I Mål och budget – ramärendet

I.1 Sammanfattning

Förutsättningarna för kommunsektorn har varit synnerligen turbulenta de senaste åren. Bakgrunden till detta har varit pandemin, Rysslands krig i Ukraina, den kraftiga inflationspuckeln och stigande räntor, förändrat kommunalt pensionsavtal, ökande reinvesteringsbehov i kommunala anläggningar samt kraftigt minskad migration och barnafödande i riket tillsammans med en nyligen unikt låg prognos för framtida bostadsbyggande i riket. Stora förändringar i riket och i regionen gör förstås att Nackas förutsättningar och tillväxt har förändrats mycket. Parallellt har kommunen fattat beslut om paus och omtag i flera av kommunens större och mest komplexa stadsutvecklingsprojekt (Mötesplatsen/Centrala Nacka, Saltsjöbanans upphöjning och Kyrkviken). Utifrån initiativ i kommunstyrelsen i maj 2024 har därför nu stadsledningskontoret i uppdrag att återkomma till kommunstyrelsen med en analys och förslag till åtgärder utifrån dessa kraftigt förändrade förutsättningar. Detta rör såväl bedömningar av behov av verksamheter, lokaler, personal samt behov inom stadsutvecklingens planuppdrag och genomförandeuppdrag.

I ramärendet planeras och bedöms Nacka kommuns ekonomi för de tre kommande åren. Planeringen påverkas givetvis mycket utav de förändrade och i nuläget osäkra förutsättningarna och den bild som presenteras nu kan komma att ändras mycket till höstens budgetprocess. Ramärendet visar en nulägesbild av kommunens ekonomi och ger förslag på inriktning närmaste åren samt förutsättningar för nämndernas arbete med Mål och budget 2025-2027.

1.2 Syfte med ramärendet

I ramärendet planeras och bedöms Nacka kommuns ekonomiska förutsättningar för de tre kommande åren. Ramärendet bygger på beräkningar utifrån de senaste prognoserna samt rådande ekonomiska läge och ligger till grund för arbetet med mål och budget 2025-2027. Själva stommen i en kommun utgörs av befolkningen, därför baseras ramärendet på kommunens senaste befolkningsprognos som är framtagen i mars 2024. Andra viktiga prognoser som hänger ihop med befolkningsprognosen och som också utgör betydelsefulla underlag är bland annat kommunens skatteprognos och bostadsbyggnadsprognos. På såväl kommunövergripande nivå som inom varje enskild verksamhet görs detaljerade beräkningar för att underlagen inför Mål och budget ska vara så välgrundade som möjligt.

I ramärendet ger kommunstyrelsen uppdrag till nämnderna. Utifrån nämndernas förslag till mål och budget tar kommunstyrelsen fram ett samlat förslag till mål och budget för Nacka kommun i oktober. Beslut om mål och budget för de kommande tre åren tas slutligen av kommunfullmäktige i november.

Ramärendet visar det ekonomiska läget i kommunen inför perioden 2025-2027. De förutsättningar som ligger till grund för ramärendet kan komma att ändras under innevarande år och därför föreslås i nuläget inga justeringar av nämndernas budgetramar från beslutad budget 2024. De beräkningar som tagits fram från verksamheterna i samband med ramärendet avseende volymförändringar, kapitaltjänstkostnader, tekniska justeringar och avtalade prisjusteringar kommer uppdateras med ny befolkningsprognos i augusti och ingå tillsammans med eventuella förslag på satsningar och besparingar i nämndernas egna förslag till Mål och budget 2025-2027. Dessa ska vara nämndbehandlade senast 30 september.

Även de kommunövergripande prognoserna kommer att uppdateras efter sommaren och en samlad bild av de ekonomiska förutsättningarna inför Mål och budget 2025-2027 kommer tas fram av stadsledningskontoret och presenteras senast 7 oktober.

2 Så styrs Nacka kommun

Nacka kommuns styrmodell består av fem olika delar; vision, grundläggande värdering, ambition, övergripande mål och styrprinciper. Styrmodellen är oförändrad sedan Mål och budget 2024-2026 och ligger till grund för all planering även i budgetarbetet för 2025-2027¹

---

¹ För utförlig beskrivning av Nacka kommuns styrmodell se Mål och budget 2024-2026

2.1 God ekonomisk hushållning

Enligt kommunallagen ska kommuner ange mål och riktlinjer som är av betydelse för god ekonomisk hushållning. I Nacka kommun innebär god ekonomisk hushållning att:

- Graden av uppfyllnad av de övergripande målen är god.
- Kommunens resultatöverskott och soliditet är på en långsiktig hållbar nivå.
- Kommunen ska sträva efter en hög självfinansieringsgrad av investeringar.

För att bättre bedöma kommunens ekonomiska ställning använder Nacka kommun finansiella mål. En översyn av de finansiella indikatorerna pågår och eventuella förändringar kommer ske i samband med Mål och budget 2025-2027.

3 Förutsättningar i omvärlden inför 2025-2027

3.1 Samhällsekonomisk utveckling

Kommunens ekonomi påverkas starkt av yttre faktorer såsom världsekonomi, inflation, sysselsättning och ränteläge. Efter en tid av hög inflation och höga räntor världen över, väntas de flesta centralbankerna sänka räntorna under 2024. Bedömningen är att inflationen dämpas under året och stabiliserar sig runt eller nära inflationsmålen. Global efterfrågan gynnas därmed av lägre inflation och räntor. Denna stimulans blir dock liten jämfört med föregående års åtstramning via de pris- och ränteuppgångar som varit. Priserna är betydligt högre än tidigare, precis som ränteläget. Den nedåtspiral för global konjunktur som inleddes i och med den höga inflationen 2022–2023 syns nu alltmer på arbetsmarknaderna. Något lyft för omvärldskonjunkturen väntas därför inte 2024 men 2025 bedöms tillväxten att börja öka och ökningen fortsätter 2026-2027.

Svensk ekonomi bromsade in under 2023 och befinner sig i en lågkonjunktur. BNP 2023 var näst intill oförändrad jämfört med 2022, då ett stort positivt bidrag från nettoexporten höll uppe tillväxten. Den underliggande konjunkturförsvagningen var relativt stor med fall i hushållens konsumtion och i bostadsinvesteringar. Bedömningen är att botten har nåtts och tillväxten vänder upp under 2024. Hushållens konsumtion kan öka i volym igen när de reala disponibla inkomsterna stärks som ett resultat av att inflationen sjunker tillbaka och räntorna sänks. Det är framför allt konsumtionen av dagligvaror och sällanköpsvaror, som minskade kraftigt under förra året, som väntas öka igen. Konsumtionen av tjänster ökar svagare, men de minskade inte lika mycket 2023.

Investeringar har en tudelad utveckling. Under 2023 föll bostadsbyggandet kraftigt samtidigt som offentliga och privata investeringar ökade. Stora investeringar inom ramen för grön omställning och upprustning av försvaret är viktiga förklaringar till detta. Dessa drivkrafter kvarstår 2024. Bostadsinvesteringarna bedöms fortsätta att falla ytterligare 2024 innan det stabiliseras. Övriga investeringar fortsätter att öka i måttlig takt både 2024 och 2025.

Svensk export bedöms utvecklas förhållandevis svagt 2024, vilket främst beror på att tillväxten förblir svag i flera av Sveriges viktigaste exportländer. Den inhemska efterfrågan ökar och importen utvecklas betydligt starkare än exporten. Nettoexporten sänker därmed BNP-tillväxten 2024.

Svensk arbetsmarknad har stått sig relativt väl i svag konjunktur 2022 och 2023. Både företag och offentliga myndigheter har behållit sina anställda i hög utsträckning, trots vikande produktion eller åtstramade budgetar. Ett skäl till det är betydande kostnader förknippade med att rekrytera och lära upp ny personal. Sedan hösten 2023 syns en nedgång för sysselsättningsgraden och trenden av vikande sysselsättning fortsätter 2024. Arbetslösheten ökar 2024 och 2025 och först 2026 antas arbetslösheten vända ner.

Nyckeltal svensk ekonomi (tillväxttakt om inget annat anges)	2022	2023	2024	2025	2026	2027
BNP	2,9	0,0	0,6	2,8	2,4	1,8
Arbetade timmar	2,3	1,8	-0,6	1,5	1,5	1,0
Arbetslöshet, andel av arbetskraften	7,5	7,6	8,7	8,8	8,1	7,8
Sysselsättning		1,5	-0,6	0,2	1,3	0,9
Befolkning, 15-74 år	0,5	0,6	0,4	0,6	0,5	0,4
Lönesumma, Nationalräkenskaperna	6,4	5,3	3,2	5,0	5,1	4,3
Timlön, Nationalräkenskaperna	3,9	3,3	3,3	3,1	3,3	3,3
Timlön, Konjunkturlönestatistiken	2,7	3,8	3,8	3,5	3,3	3,3
Konsumentprisindex med fast ränta, KPIF	7,7	6,0	1,7	1,6	1,9	2,0
Konsumentprisindex, KPI	8,4	8,5	2,6	0,4	1,7	2,1
Styrränta vid årets slut	2,50	4,00	3,00	2,25	2,25	2,30

Källa: SKR april/maj 2024

Tabell: Nyckeltal svensk ekonomi, procentuell förändring om inget annat anges.

3.2 Kommunernas ekonomi och skatteunderlag

Kommunernas resultat låg under pandemiåren på en hög nivå men har sedan dess sjunkit både 2022 och 2023. Trots att resultatet 2023 blev relativt starkt hade 69 kommuner underskott. Överskottet uppgick till 25 miljarder kronor, vilket motsvarar 3,5 procent av skatter och generella statsbidrag. En återhämtning på börserna under året resulterade i realiserade vinster på finansiella placeringar, samtidigt som intäkter från exploateringar var relativt höga. I slutet av 2023 visade prognoserna betydligt högre skatteintäkter än budgeterat.

I många kommuner gick verksamheterna med underskott jämfört med budget och 2024 års förutsättningar ger litet utrymme för satsningar. Fortsatt höga pris- och räntenivåer pressar kommunernas ekonomi samtidigt som skatteunderlaget 2024 väntas öka långsammare än på många år. Resultaten fortsätter att falla till historiskt låga nivåer 2024 och beräknas till sammantaget 2 miljarder kronor. Även om resultaten i sektorn kommer att stärkas från och med 2025 ökar låneskulden på grund av stora investeringsbehov. En klart lägre befolkningstillväxt, där antalet barn och unga minskar rejält, kommer också att sätta sin prägel på sektorn kommande år.

Ökningen av lönesumman i riket och således skatteunderlaget har trots pandemi varit högre än genomsnittlig historisk ökning under perioden 2021-2023. Under 2024 minskar tillväxten av skatteunderlaget markant och ökar endast med 2,7 procent. Medan lönerna beräknas stiga ungefär i samma takt som 2023 väntas antalet arbetade timmar stagnera. En relativt

stark ökning av pensionerna 2024 gynnar dock skatteunderlaget. Detta motverkar nedgången av tillväxten för lönesumman.

Under 2025 bedöms skatteunderlagets utveckling tydligt präglas av konjunkturuppgången i ekonomin. Gradvis stigande efterfrågan på arbetskraft antas först att leda till ett högre nyttjande av befintlig arbetskraft. Därefter kommer även antalet sysselsatta att öka successivt. Efter en hög löneökningstakt 2023-2024 väntas en viss nedgång i löneökningstakten 2025, men stigande sysselsättning väger betydligt tyngre på uppsidan än denna negativa faktor.

År 2026-2027 fortsätter återhämtningen i hela ekonomin och skatteunderlagstillväxten bedöms vara ungefär i linje med det historiska genomsnittet.

Skatteunderlag	2023	2024	2025	2026	2027
Faktiskt skatteunderlag	5,1	2,9	4,8	4,1	4,0
Regelförändringar	0,2	-0,2	0,0	-0,3	0,0
Underliggande skatteunderlag	4,9	3,1	4,7	4,5	4,0
Prisutveckling	6,4	4,4	-0,1	1,8	3,4
Realt skatteunderlag	-1,4	-1,3	4,9	2,6	0,6

Källa: SKR april/maj 2024

Tabell: Skatteunderlag samt beräknad real utveckling. Procentuell förändring

Den köpkraft som skatteunderlaget ger för kommuner och regioner dämpas genom stora prisuppgångar (priser och löner samt pensionskostnader i kommunsektorn). På sektornivå beräknas skatteunderlaget i reala termer urholkas kraftigt 2023 och 2024. Skatteunderlaget har inte fallit i reala termer sedan 2003. Nivåtappet är därför närmast unikt. Köpkraften kommer att vara varaktigt dämpad under hela prognosperioden, trots en beräknat snabb återhämtning 2025 och 2026. De ljusare ekonomiska förutsättningarna för 2025 hänger till stor del ihop med minskade pensionskostnader till följd av lägre inflation.

3.3 Hur påverka omvärldsekonomin Nackas ekonomi

Nackas ekonomi påverkas starkt av yttre faktorer såsom världsekonomi, inflation, sysselsättning, befolkningsutvecklingen och ränteläge. Svensk arbetsmarknad har som nämnts ovan varit relativt stark de senaste åren trots vikande konjunktur. Men under 2024 syns en vikande trend för sysselsättningen och så även för Nackaborna. Arbetslösheten har stigit i Nacka från 3,9 procent i april 2023 till 4,4 procent i april 2024. Jämfört med riket har Nacka dock en låg arbetslöshet där motsvarande siffra uppgår till 6,6 procent i april 2024². En försämrad sysselsättning får effekter på kommunens skatteintäkter. Hur Nacka förhåller sig ekonomiskt och demografiskt jämfört med övriga kommuner får också effekter på Nackas bidragsdel till det kommunala utjämningsystemet.

² Källa: Arbetsförmedlingen. Arbetsförmedlingens beräkningsmetod för arbetslösheten skiljer sig från och Arbetskraftsundersökningarnas (AKU) vars mått SKR använder. Siffrorna här är därför inte jämförbara med ovanstående tabell över nyckeltal för svensk ekonomi. Endast arbetsförmedlingen redovisar dessa siffror på kommunnivå.

3.4 Pågående utredningar och dess effekter

3.4.1 Utredning som ser över det kommunalekonomiska utjämningsystemet

Regeringen har tillsatt en parlamentarisk kommitté som ska se över skatteutjämningsystemet. Den parlamentariska kommittén, som består av företrädare för riksdagens partier, kommer att se över det kommunalekonomiska utjämningsystemets alla delar och föreslå nödvändiga författningsändringar. I uppdraget ingår även att se över systemet för utjämning av kostnader för LSS (Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade). Uppdraget ska redovisas senast den 3 juli 2024.

Utifrån de preliminära underlag som utredningen publicerat under utredningstiden tyder mycket på att Nacka tillhör de kommuner som främst kommer att påverkas mycket negativt av utredningens förslag. Utredningen föreslår att förändringarna införs från år 2026.

3.4.2 Övriga utredningar

För närvarande pågår många utredningar som ser över formerna för statens styrning av kommunsektorn. Mycket handlar om att ge långsiktiga och stabila förutsättningar för välfärden att utvecklas vilket i sig är positivt men det är viktigt att staten också finansierar alla nya uppdrag de lägger på sektorn enligt finansieringsprincipen. Flera pågående utredningar innebär om de genomförs ökat ansvar och nya uppgifter för kommuner och regioner. Risken är stor att finansieringsprincipen, liksom vid många tidigare reformer inte följs fullt ut.

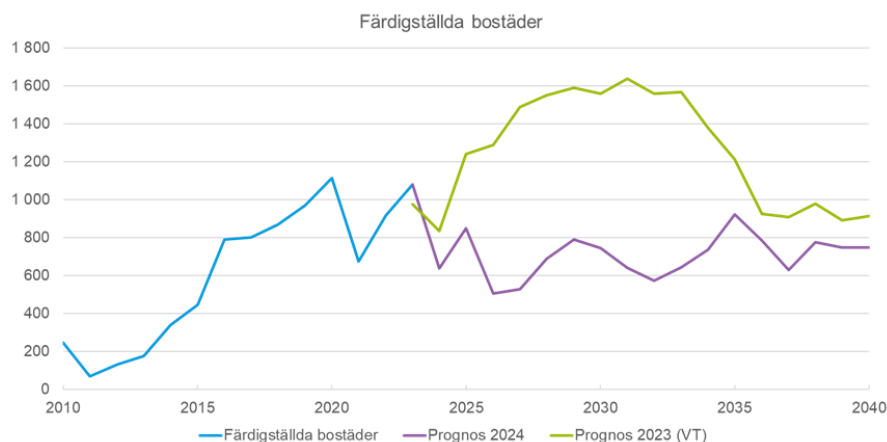
4 Kommunens utgångsläge

4.1 Bostadsbyggande

Nacka är en attraktiv kommun att bo, verka och investera i med många olika områden och delmarknader. Tunnelbanan är en strategisk satsning som stärker hela kommunen, men främst utvecklingen av Nacka stad på västra Sicklaön där bostäder och arbetsplatser kommer att utvecklas och etableras. Trafikstart av tunnelbanan till Nacka är preliminärt år 2030.

Efterfrågan på bostäder har tydligt fallit och det tillsammans med högre bygg- och finansieringskostnader gör att framdriften av fler bostäder och kontor går långsammare i Nacka, i regionen och i riket. Den långsammare takten kommer gälla fram till åtminstone år 2030. Detta hänger också samman med fallande nationella och regionala prognoser för befolkning, bostäder och arbetsplatser.

En sedan förra året tydligt sänkt prognos för bostadsbyggandet i Nacka innebär en lägre befolkningsökning och därmed väsentligt förändrade planeringsförutsättningar för Nacka inför 2025. I årets bostadsprognos är prognos ungefär 700 bostäder årligen fram till 2040.

4.2 Befolkningsprognos

Folkmängden i Nacka uppgick till 110 630 personer vid utgången av år 2023. Nacka har haft en stadig befolkningsökning de senaste åren. År 2010 var befolkningen 90 100 personer och sedan dess har kommunen i genomsnitt vuxit med drygt 1 600 personer per år. Under år 2024 väntas folkmängden i Nacka att uppgå till 111 880 personer vid årets slut. Det innebär att under första prognosåret beräknas kommunen växa i något lägre takt än vad den gjort de senaste åren, med drygt 1 150 personer år 2024. Därefter förväntas befolkningsutvecklingen öka med 1 000-1 500 personer årligen fram till år 2040.

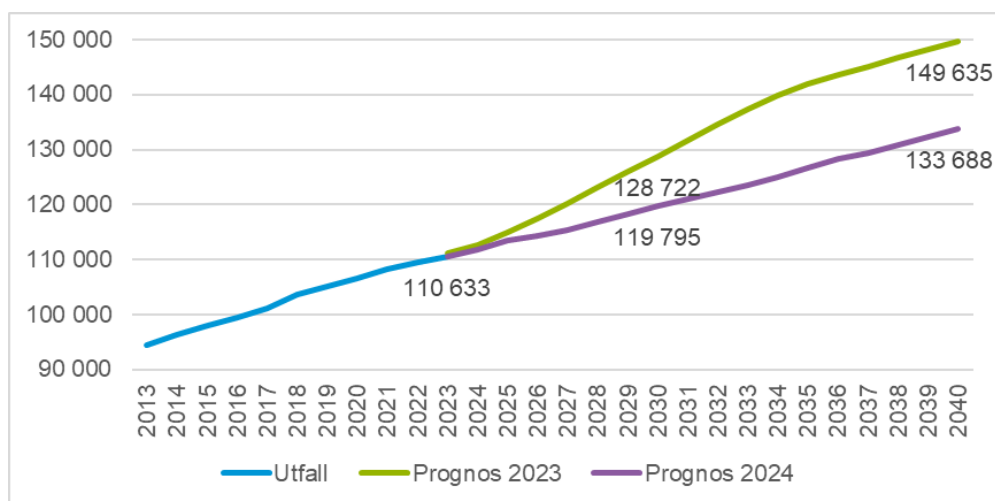

Diagram: Befolkningsprognos 2024 jämfört med prognos 2023.

Inflyttningen beräknas vara den demografiska komponent som främst bidrar till folkökningen under hela prognosperioden. Även födelsenettet bidrar till kommunens befolkningsstillväxt, vilket också till viss del förklaras av bostadsbyggandet som bidrar till en inflyttning av personer i barnafödande åldrar.

Befolkningsprognosen som är framtagen i mars 2024 är som nämnts ovan kraftigt nedreviderad under hela prognosperioden fram till 2040 jämfört med tidigare prognoser. Det finns flera orsaker till att befolkningen inte kommer öka i samma takt som prognostiserats tidigare. Hela byggmarknaden har förändrats drastiskt de senaste åren. Det beror delvis på höga prisökningar i byggsektorn men också för att hushållens ekonomi har försämrats vilket har lett till minskad efterfrågan på bostäder. Även de demografiska faktorerna har förändrats senaste tiden vilket påverkar såväl hela Sverige som Nacka.

Invandringen ligger på betydligt lägre nivåer än åren runt 2015 då de stora flyktingströmmarna från mellanöstern anlände. Migrationsverkets bedömer ingen större ökning i närtid. En trend som också genomsyrar demografin i hela landet är en minskad fertilitet. Under en längre tid har det genomsnittliga antalet barn (fertiliteten) en person skaffar minskat avsevärt. Mycket tyder på att fertiliteten kommer ligga på lägre nivåer framöver än tidigare generationers. Exakt vad det beror på är osäkert men liknande trend syns i hela västvärlden.

4.2.1 Befolkning- Åldersgrupper

Folkmängden förväntas öka i de flesta åldersgrupper under prognosperioden. Fram till 2030 väntas barn i förskoleåldern öka med 3 procent och fram till år 2040 ökar antalet med 19 procent. Det innebär en ökning med cirka 200 barn till år 2030 och 1 300 barn till år 2040 jämfört med år 2023. Även antalet barn i låg- och mellanstadieåldrarna väntas öka. I gymnasieåldrarna beräknas antalet ungdomar vara relativt oförändrat under prognosperioden.

Åldersgrupp	2023	2024	2025	2026	2027
0 år	1 126	1 139	1 167	1 184	1 204
1-5 år	6 955	6 875	6 857	6 842	6 775
6-9 år	5 947	5 980	6 010	6 057	6 127
10-12 år	4 573	4 585	4 608	4 518	4 535
13-15 år	4 760	4 659	4 593	4 608	4 620
16-18 år	4 621	4 718	4 799	4 767	4 678
19-24 år	6 558	6 722	6 902	7 012	7 118
25-34 år	12 654	12 553	12 562	12 491	12 486
35-49 år	23 483	23 679	24 054	24 265	24 519
50-64 år	21 164	21 717	22 135	22 482	22 710
65-79 år	13 497	13 481	13 497	13 476	13 632
80- år	5 295	5 776	6 239	6 679	7 017
Totalsumma	110 633	111 881	113 423	114 381	115 421

En stor ökning av personer åldrarna 65–79 år väntas mot slutet av prognosperioden då 60- och tidiga 70-talisterna har kommit upp i åldersgruppen. Personer i åldersgruppen 80 år eller äldre är dock den grupp som procentuellt väntas öka mest genom hela prognos-

perioden. Fram till år 2030 uppgår ökningen för de allra äldsta till drygt 2 500 personer och fram till år 2040 beräknas denna grupp vara nära 4 000 fler än år 2023.

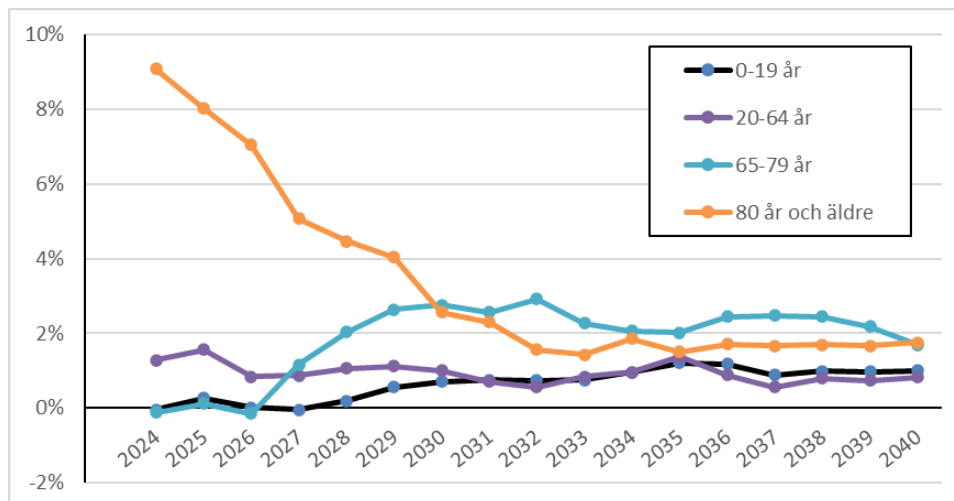

Diagram: Årlig befolkningsutveckling, procent per åldersgrupp, 2024-2040

4.2.2 Befolkning - Delområden

Befolkningsökningen beräknas vara som störst på västra Sicklaön, vilket förklaras av att många av de planerade bostäderna byggs där. Fram till år 2030 beräknas folkmängden öka med omkring 4 600 personer på Sicklaön och motsvarande för år 2040 är en ökning med 11 600 personer. Näst störst folkökning i absoluta tal förväntas ske i Boo. Här beräknas folkmängden öka med 3 000 fram till år 2030 och med ytterligare 3 500 personer fram till år 2040.

I Fisksätra/Saltsjöbaden förväntas en svagare folkökning. År 2023 hade delområdet drygt 18 500 invånare och jämfört med år 2023 beräknas befolkningen öka med 630 personer fram till 2030 och 970 fram till år 2040. För Älta kommer befolkningsökningen främst efter år 2030.

4.3 Bokslut 2023 och prognos 2024

4.3.1 Årsbokslut 2023

Årets resultat uppgick till 572,9 miljoner kronor och resultatet enligt det lagstadgade balanskravet uppgick till 477,3 miljoner kronor. Resultatet exklusive jämförelsestörande poster uppgick till 298,5 miljoner kronor, vilket var betydligt högre än det finansiella målet om ett resultatöverskott på minst 2 procent av skattenettet. Från ett övergripande perspektiv var resultatet 2023 till stor del en följd av ökade skatteintäkter och att nämnderna visar på överskott jämfört med budget.

Nämndernas samlade överskott uppgick till 66,5 miljoner kronor. Samtliga nämnder redovisade överskott eller höll budget utom äldrenämnden som hade ett underskott och natur- och trafiknämnden som hade ett mindre underskott. Äldrenämndens underskott berodde på högt inflöde av kunder i kombination med låg platstillgång på särskilt boende till följd av renovering samt försening av nya boendet Ednahemmet.

Under 2023 bibehöll Nacka kommun det högsta ratingbetyget AAA/Stable av kreditvärderingsinstitutet Standard & Poors för sin ekonomi och styrning. Vid utgången av 2023 uppgick soliditeten till 50,3 procent. Om hänsyn även tas till de pensionsförpliktelser som enligt lag om kommunal redovisning och bokföring redovisas som ansvarsförbindelse, det vill säga utanför balansräkningen, låg soliditeten på 39,9 procent 2023. Inkluderas effekter av den pågående översynen kring operationell och finansiell leasing är soliditeten ett antal procentenheter lägre.

Investeringarna har i stor utsträckning varit självfinansierade under 2023. Under 2023 uppgick självfinansieringsgraden netto till 133,7 procent och brutto till 73,5 procent. Självfinansieringsgraden brutto avser enbart finansiering av investeringsutgifter. Självfinansieringsgraden netto inkluderar även offentliga bidrag, exploateringsersättning, gatukostnadsersättning och gåvor. Nettoinvesteringarna i kommunen uppgick till 1 128,8 miljoner kronor under året, vilket är 401,2 miljoner kronor högre än året innan.

Under 2023 ökade låneskulden från 1 550 miljoner kronor till 2 200 miljoner kronor, varav 1 618 miljoner kronor är vidareutlånade till de kommunala bolagen och 582 miljoner kronor avser kommunens eget upplåningsbehov.

4.3.2 Tertial I 2024

Helårsprognosen för kommunens resultat uppgår till -7,6 miljoner kronor, vilket är - 369,8 miljoner kronor sämre än budget. De största budgetavvikelsena i årsprognosen avser jämförelsestörande poster. Att prognosen avviker negativt från budget beror främst på lägre intäkter från försäljning av exploateringsmark och lägre intäkter från gåvor. Gåvorna inkom i stället under år 2023, men var delvis budgeterade för år 2024.

Resultatet exklusive jämförelsestörande poster prognostiseras till 198,2 miljoner kronor, vilket ger en positiv budgetavvikelse på 60,3 miljoner kronor. Skatteintäkter och generella statsbidrag prognostiseras till -25,4 miljoner kronor lägre än budgeterat. Det beror främst på lägre befolkningstillväxt och något svagare konjunktur. Pensionskostnaderna avviker negativt från budget med -30,0 miljoner kronor. På grund av byte av pensionsavtal och tidigare års höga inflationstakt är kommunens pensionskostnader extraordinärt höga under perioden 2023-2024 men bedöms återgå till en lägre nivå från och med 2025.

Nämnderna prognostiserar sammantaget ett överskott på +24,7 miljoner kronor för helåret. Äldrenämnden, natur- och trafiknämnden och miljö- och stadsbyggnadsnämnden redovisar underskottsprognos. Övriga nämnder prognostiserar överskott eller nollresultat för 2024.

Kommunens låneskuld inklusive bolagen uppgick till 2 450 miljoner kronor vid utgången av första tertialet i år och förväntas öka under året.

För år 2024 prognostiserar stadsledningen ett investeringsutfall för kommunen på 1 216,8 miljoner kronor.

5 Ekonomiska ramar 2025-2027 Nacka kommun

I nedanstående tabeller ingår inte nämndernas volymförändringar 2025-2027. Ett detaljerat arbete har gjorts avseende varje verksamhets volymer, men det behöver uppdateras med höstens befolkningsprognos. Det finns en osäkerhet och därför föreslås i nuläget inga justeringar av nämndernas budgetramar från beslutad budget 2024. Dessa justeringar kommer göras under höstens budgetprocess inför Mål och budget 2025-2027.

Verksamhetens intäkter och kostnader	Utfall 2023 Netto	Budget 2024 Netto	Prognos 2024 Netto	Budget 2025 Netto	Plan 2026 Netto	Plan 2027 Netto
Kommunstyrelsen	-209,9	-287,6	-287,1	-287,6	-287,6	-287,6
Nämnden för arbete och försörjning	-157,7	-171,8	-154,6	-171,8	-171,8	-171,8
Fritidsnämnden	-177,9	-192,4	-185,4	-192,4	-192,4	-192,4
Kulturnämnden	-142,6	-152,4	-149,4	-152,4	-152,4	-152,4
Miljö- och stadsbyggnadsnämnden	-38,9	-40,3	-41,8	-40,3	-40,3	-40,3
Natur- och trafiknämnden	-374,1	-439,3	-444,8	-439,3	-439,3	-439,3
Socialnämnden	-1 006,1	-1 077,1	-1 059,9	-1 077,1	-1 077,1	-1 077,1
Utbildningsnämnden	-3 172,4	-3 325,0	-3 316,0	-3 325,0	-3 325,0	-3 325,0
Äldrenämnden	-1 006,5	-1 058,6	-1 080,9	-1 058,6	-1 058,6	-1 058,6
Överförmyndarnämnden	-8,2	-8,5	-8,5	-8,5	-8,5	-8,5
Summa nämnder	-6 294,4	-6 753,1	-6 728,3	-6 753,1	-6 753,1	-6 753,1
Oförutsett	-2,2	-30,0	-30,0	-30,0	-30,0	-30,0
Övergripande verksamhet	9,1	154,7	103,2	133,1	153,0	178,1
Övergripande verksamhet jämförelsestörande	250,8	224,2	-148,0	-58,6	-59,2	-28,2
Verksamhetens nettokostnader	-6 036,7	-6 404,2	-6 803,1	-6 708,6	-6 689,3	-6 633,3

Tabell: Driftsbudget 2023-2027, mnkr

Resultaträkning	Utfall	Budget	Prognos	Budget	Plan	Plan
	2023	2024	2024	2025	2026	2027
Verksamhetens intäkter	1 381,9	1 061,9	1 232,0	1 644,9	1 651,8	1 669,5
Jämförelsestörande intäkter	634,7	868,7	305,5	16,4	15,8	15,8
Verksamhetens kostnader	-7 370,9	-7 435,0	-7 560,8	-7 944,5	-7 905,3	-7 861,4
Jämförelsestörande kostnader	-383,9	-574,4	-453,5	-75,0	-75,0	-44,0
Avskrivningar	-298,5	-328,3	-326,4	-350,4	-376,6	-413,1
Verksamhetens nettokostnader	-6 036,7	-6 407,2	-6 803,1	-6 708,6	-6 689,3	-6 633,3
Skatteintäkter (inkl avräkning)	6 932,3	7 151,6	7 147,5	7 538,3	7 909,2	8 290,0
Inkomstutjämnning	-872,7	-946,1	-951,0	-987,8	-1 015,7	-1 069,6
Kostnadsutjämnning	300,7	324,5	303,1	275,3	287,2	289,1
Införandebidrag	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Regleringsavgift/bidrag	255,2	339,4	337,7	266,5	236,0	197,9
LSS	-151,9	-151,6	-150,8	-190,2	-192,8	-194,5
Övriga generella statsbidrag	13,9	0,0	5,4	0,0	0,0	0,0
Fastighetsavgift	181,9	186,3	186,9	196,3	196,3	196,3
Skattenetto	6 659,3	6 904,1	6 878,7	7 098,5	7 420,3	7 709,2
Finansiella intäkter	57,2	84,5	70,3	89,6	108,1	123,8
Jämförelsestörande finansiella intäkter	48,8	0,0	13,2	0,0	0,0	0,0
Finansiella kostnader	-130,5	-149,3	-95,7	-209,1	-227,6	-280,2
Jämförelsestörande finansiella kostnader	-25,2	-70,0	-71,1	0,0	0,0	0,0
Finansnetto	-49,7	-134,8	-83,3	-119,5	-119,5	-156,4
Resultat efter finansiella poster	572,9	362,1	-7,5	270,3	611,5	919,6
Extraordinära poster	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Årets resultat	572,9	362,1	-7,5	270,3	611,5	919,6
Jämförelsestörande poster	274,4	224,2	-205,8	-58,6	-59,2	-28,2
Resultat exklusive jämförelsestörande poster	298,5	138,0	198,3	328,9	670,7	947,8

Tabell: Resultaträkning 2023-2027, mnkr

Årets resultat 2025 uppgår i detta underlag till 270,3 miljoner kronor. Då är eventuella volymjusteringar, avtalsindex, kapitalkostnader, kompensation för pris- och löneökningar, satsningar samt besparingar exkluderade. Resultatmålet om 2 procent av skatteintäkterna mäts utifrån resultatet exklusive jämförelsestörande poster. I jämförelsestörande poster ingår intäkter och kostnader som inte hör till den löpande verksamheten utan bedöms vara jämförelsestörande utifrån lagstiftning och rekommendationer. Resultat exklusive jämförelsestörande poster ger en mer rättvis bild av hur kommunen klarar att finansiera ordinarie verksamhet över tid. Sedan budget 2024 beslutades har en översyn av vad som ingår i jämförelsestörande poster genomförts. Vissa poster som tidigare har bedömts som tillfälliga har visat sig vara återkommande och därför flyttats från jämförelsestörande till ordinarie verksamhet. En del flyttar har också gjorts från övergripande verksamhet till nämndernas verksamhet.

Årets resultat exklusive jämförelsestörande poster 2025 uppgår till 328,9 miljoner kronor exklusive volymjusteringar. För att uppnå målsättningen om ett resultat som uppgår till minst 2 procent av skatteintäkterna behöver kommunen uppvisa ett resultat efter

jämförelsestörande poster på 142,0 miljoner kronor. Förutsatt att prognoserna för övriga ekonomiska förutsättningar är oförändrade inför hösten arbete med mål och budget finns ett utrymme på 186,9 miljoner kronor till volymjusteringar, kompensation för pris- och löneökningar, satsningar och besparingar med mera.

5.1 Skatteintäkter, kommunalekonomisk utjämning och generella statsbidrag

Skatteintäkter, kommunalekonomisk utjämning och generella statsbidrag utgör tillsammans kommunens skattenetto.

Skattenetto	Utfall	Budget	Prognos	Budget	Plan	Plan
	2023	2024	2024	2025	2026	2027
Skatteintäkter (inkl	6 932,3	7 151,6	7 147,5	7 538,3	7 909,2	8 290,0
Inkomstutjämning	-872,7	-946,1	-951,0	-987,8	-1 015,7	-1 069,6
Kostnadsutjämning	300,7	324,5	303,1	275,3	287,2	289,1
Införandebidrag	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Regleringsavgift/bidrag	255,2	339,4	337,7	266,5	236,0	197,9
LSS	-151,9	-151,6	-150,8	-190,2	-192,8	-194,5
Övriga generella statsbidrag	13,9	0,0	5,4	0,0	0,0	0,0
Fastighetsavgift	181,9	186,3	186,9	196,3	196,3	196,3
Skattenetto	6 659,3	6 904,1	6 878,7	7 098,5	7 420,3	7 709,2

Tabell: Kommunens skattenetto 2023-2027, mnkr

Skatteprognosen som ligger till grund för ramärendet baseras på SKRs prognos från april 2024 och är beräknad med oförändrad skattesats om 17,88 procent. Skatteintäkter, det kommunala utjämningssystemet och generella statsbidrag är prognostiserade utifrån invånarantalet i kommunen den första november föregående år. Enligt befolkningsprognosen kommer folkmängden i Nacka att uppgå till 111 656 invånare i slutet av 2024, vilket är 1 127 invånare fler än 2023. Beräkningarna för 2026 och 2027 är baserade på 113 128 respektive 114 172 invånare.

Skattenettoprognosen för 2025 beräknas till 7,1 miljarder kronor, vilket är en ökning med 194,4 miljoner kronor eller 2,8 procent jämfört med budget 2024.

5.1.1 Skatteintäkter

Kommunens främsta intäktskälla är skatteintäkter. Personer med förvärvsinkomst betalar kommunal skatt till kommunen och regionen där de är folkbokförda. Kommunens skattesats beräknas vara oförändrad, vilket innebär att invånarna betalar 17,88 kronor i skatt per intjänad hundralapp. De kommunala skatteintäkterna är främst beroende av kommunens folkmängd och av hur skatteunderlaget utvecklas i hela landet.

År 2025 prognostiseras skatteintäkterna att uppgå till 7 538,3 miljoner kronor, vilket är en ökning med 286,8 miljoner kronor eller 5,4 procent jämfört med budget 2024. Det är i nivå

med rikets ökning av skatteunderlaget 2025 och beror på en stärkt konjunktur och att sysselsättningen ökar.

5.1.2 Kommunalekonomisk utjämning

Sveriges kommuner har inte samma förutsättningar att bedriva verksamhet. Det beror till exempel på skillnader avseende individernas bakgrund, beskattningsbara inkomst, åldersstruktur, socioekonomi och geografi. Syftet med den kommunalekonomiska utjämningen är att kommuninvånarna ska ha samma möjlighet till kommunal service oavsett var man bor. Avsikten är att skillnader i kommunalskatt i stort ska spegla skillnader i effektivitet, service och avgiftsnivå och inte bero på skillnader i strukturella förutsättningar.

Utjämningsystemet består av flera olika delar; inkomstutjämningen, kostnadsutjämningen (som i sig består av flera olika delmodeller) och regleringsbidrag/regleringsavgift. Dessutom finns ett kostnadsutjämningsystem för kostnader kopplade till lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS).

Sammantaget är Nacka kommun en av få kommuner i landet som är nettobidragsgivare i utjämningsystemet. Kommunen betalar en avgift i inkomstutjämningen och LSS-utjämningen, men erhåller en kompensation i kostnadsutjämningen. Den sammantagna effekten av det kommunalekonomiska utjämningsystemet (inkomstutjämning, kostnadsutjämning och LSS-utjämning) ger en preliminär nettokostnad för kommunen på 902,7 miljoner kronor i budget 2025. Det beror bland annat på att Nacka erhåller en lägre summa i kostnadsutjämningen som i sin tur beror på att kommunens andel unga i befolkningen minskar i relation till rikets befolkningsstruktur.

Den pågående statliga utredningen om utjämningsystemet kan innebära stora förändringar i systemet från år 2026.

5.1.3 Generella statsbidrag

De statliga bidragen kan vara generella, då får kommunerna använda bidraget där kommunen anser att det behövs mest, eller riktade, då ska de gå till specifika verksamheter. Generella statsbidrag som är permanenta ingår i regleringsposten och de som är tillfälliga budgeteras som övriga generella statsbidrag. De riktade statsbidragen budgeteras under övergripande verksamhet.

För perioden 2025-2027 har det än så länge inte aviserats om några förändringar av generella statsbidrag sedan budgetpropositionen 2024. Det är möjligt att det aviseras om ytterligare statsbidrag i regeringens budgetproposition för 2025 som presenteras i september 2024.

5.1.4 Fastighetsavgiften

Fastighetsskatten på bostäder avskaffades 2008 och ersattes av en kommunal fastighetsavgift. Intäkten för fastighetsavgiften i Nacka kommun förväntas uppgå till 196,3 miljoner kronor per år för planperioden 2025-2027.

5.2 Finansiella intäkter och kostnader

De finansiella intäkterna och kostnader är uppdelade på finansiella intäkter och kostnader samt jämförelsestörande finansiella intäkter och kostnader.

5.2.1 Finansiella intäkter och kostnader

Finansiella intäkter och kostnader	Utfall	Budget	Prognos	Budget	Plan	Plan
Mkr	2023	2024	2024	2025	2026	2027
Ränta på lån till koncernen	36,2	69,3	54,6	74,2	93,0	108,1
Koncernbidrag till Nacka stadshus AB från Nacka Energi AB	16,8	8,0	8,0	8,0	8,0	8,0
Avgår ej utdeln.bart fr Nacka Stadshus AB	-8,0	-6,0	-6,0	-6,0	-7,0	-7,0
Övriga finansiella intäkter	12,2	13,2	13,7	13,4	14,1	14,7
Finansiella intäkter	57,2	84,5	70,3	89,6	108,1	123,8
Ränta lån	-37,9	-89,7	-79,5	-125,1	-162,7	-207,5
Finansiell pensionskostnad	-62,2	-31,0	-33,2	-52,5	-28,7	-37,4
Tunnelbana	-27,2	-20,0	25,6	-21,5	-25,8	-24,2
Övriga finansiella kostnader	-3,2	-8,6	-8,6	-10,0	-10,4	-11,1
Finansiella kostnader	-130,5	-149,3	-95,7	-209,1	-227,6	-280,2
Summa finansnetto	-73,3	-64,8	-25,4	-119,5	-119,5	-156,4

Tabell: Finansnetto 2023-2027, mkr

De finansiella intäkterna i budget för 2025 uppgår sammantaget till 89,6 miljoner kronor, vilket är 5,1 miljoner högre än budget 2024. Kommunens finansiella intäkter består av ränteintäkter på utlåning till kommunens bolag på 74,2 miljoner, utdelning från Nacka Stadshus AB på 2,0 miljoner kronor³ samt övrigt på 13,4 miljoner kronor för låneramsavgift för utlåning till bolagen, ränteintäkter från Käppalaförbundet med mera.

Förändringen på 5,1 miljoner kronor i högre intäkter mellan budgetåren beror i huvudsak på ökade ränteintäkter från utlåningen till kommunens bolag främst som en följd av ökad utlåningsvolym. Utlåningsvolymen bedöms vid 2025 års slut uppgå till 2 533 miljoner kronor, en ökning på 240 miljoner kronor jämfört med budget för 2024. Vid 2026 års slut beräknas utlåningen till bolagen uppgå till 3 128 miljoner kronor och för 2027 till 3 528 miljoner kronor.

De finansiella kostnaderna för 2025 budgeteras till 209,1 miljoner kronor, vilket är 59,8 miljoner kronor högre än budget 2024. Förändringen mellan budgetåren beror i huvudsak av högre upplåning och ökade räntekostnader på lån och på den finansiella kostnaden på pensionsavsättningen.

Kostnaden för ränta på lån är den största budgetposten och beräknas till 125,1 miljoner kronor för 2025, vilket är 35,4 miljoner kronor högre än budget 2024. Förändringen mellan budgetåren beror i huvudsak på en högre upplåningsvolym. Låneskulden beräknas vid utgången av 2025 uppgå till 4 800 miljoner kronor, jämfört med budget 2024 är det en ökning med 1 350 miljoner kronor. Av låneskulden avser 2 267 miljoner kronor upplåning för kommunens egna behov och 2 533 miljoner kronor upplåning till bolagen.

Upplåningsbehovet förväntas fortsätta öka de kommande åren, och låneskulden vid 2026 års slut bedöms uppgå till 6 200 miljoner kronor (varav 3 072 miljoner avser

³ Utdelningen 2025 från Nacka Stadshus AB avser räkenskapsår 2024, vilket innebär att kommande beslut i Mål och budget 2025-2027 om utdelning från Nacka Energi AB till Nacka Stadshus AB får effekt i kommunens budget först 2026.

kommunens egna behov och 3 128 miljoner bolagen) och 7 300 miljoner kronor (varav 3 772 miljoner kronor för kommunen och 3 528 miljoner för bolagen) för 2027.

Den genomsnittliga räntan för 2025 för kommunens upplåning beräknas till 3,01 procent, en något lägre räntenivå jämfört med budget 2024 där den uppgick till 3,09 procent. För 2026 beräknas snitträntan till 2,91 procent och för 2027 till 2,83 procent.

	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Låneskuld	202	582	1 400	2 267	3 072	3 772

Tabell: Kommunens låneskuld 2022-2027 (exklusive bolagens låneskuld), mkr

Den finansiella pensionskostnaden budgeteras till 52,5 miljoner kronor för 2025, en ökning jämfört med budget 2024 med 21,5 miljoner kronor. I budget 2024 redovisades del av den finansiella pensionskostnaden som en jämförelsestörande post, se nedan. Den finansiella pensionskostnaden inklusive jämförelsestörande, beräknas sammantaget minska med 48,5 miljoner kronor mellan budgetåren, vilket beror på att KPA bedömer att inflationen går ner 2024 och 2025.

I de finansiella kostnaderna ingår även KPI-uppräknings för tunnelbanan på 21,5 miljoner kronor och övriga finansiella kostnader såsom bankkostnader, backupfaciliteter, checkkredit med mera på 10,0 miljoner kronor.

5.2.2 Jämförelsestörande finansiella intäkter och kostnader

Finansiella intäkter och kostnader	Utfall	Budget	Prognos	Budget	Plan	Plan
Jämförelsestörande poster						
Mkr	2023	2024	2024	2025	2026	2027
Försäljning bostadsrätter	48,8	0,0	13,2	0,0	0,0	0,0
Finansiella intäkter	48,8	0,0	13,2	0,0	0,0	0,0
Ökning av pensionsavsättning pga onormal inflation	-16,5	-70,0	-70,0	0,0	0,0	0,0
Försäljning bostadsrätter	-1,0	0,0	-1,1	0,0	0,0	0,0
Tunnelbana	-7,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Finansiella kostnader	-25,2	-70,0	-71,1	0,0	0,0	0,0
Summa finansnetto	23,6	-70,0	-57,9	0,0	0,0	0,0

Tabell: Jämförelsestörande finansiella poster 2023-2027

I budget 2025 finns inga jämförelsestörande finansiella poster. I budget 2023 och 2024 budgeterades del av finansiella pensionskostnader (16,5 miljoner för 2023 och 70,0 miljoner för 2024) som bedömdes ha orsakats av en onormalt hög inflation såsom jämförelsestörande post. Inflationen är nu åter på normal nivå.

5.3 Övergripande verksamhet

Inom övergripande verksamhet redovisas kommunövergripande verksamhetsintäkter och kostnader som till exempel pensioner, vissa statsbidrag, markförsäljningsintäkter och gåvor.

5.3.1 Övergripande verksamhet

År 2025 uppgår den övergripande verksamheten exklusive jämförelsestörande poster till 133,1 miljoner kronor. De största posterna är:

- Statsbidrag som uppgår till 68,8 miljoner kronor, vilket innefattar bland annat statsbidrag för maxtaxan och kvalitetshöjande åtgärder i förskolan, flyktingmottagande och äldreomsorg.
- Intäkter för internränta som uppgår till 183,2 miljoner kronor. Detta motsvaras av kostnader för verksamheterna och är således resultatneutralt för kommunen.
- Pensioner, förutom det som påförts nämnderna via PO-pålägget och de finansiella kostnaderna, beräknas under 2025 uppgå till -115,8 miljoner kronor. Det är en kraftig minskning med 175 miljoner kronor sedan budget 2024.

5.3.2 Jämförelsestörande övergripande verksamhet

De jämförelsestörande posterna som hör till övergripande verksamhet uppgår till - 58,6 miljoner kronor. Här ingår reavinster på 16,4 miljoner kronor, kostnader för provisorier/evakuering på -50 miljoner kronor och för kommunens framtidsfonder motsvarande -25,0 miljoner kronor.

Som jämförelsestörande post under övergripande verksamhet redovisas även markförsäljningsintäkter och övertagande av allmänna anläggningar (gåvor). För perioden 2025-2027 budgeteras inga sådan intäkter på grund av stor osäkerhet i prognoserna.

6 Ekonomiska förutsättningar för nämnderna

Ramärendet visar det ekonomiska läget i kommunen inför perioden 2025-2027 men de förutsättningar som ligger till grund för ramärendet kan komma att ändras under innevarande år. Ett detaljerat arbete har gjorts avseende varje verksamhets volymer, men det behöver uppdateras med höstens befolkningsprognos. Det finns därför en osäkerhet i nuläget och de ekonomiska volymjusteringarna kommer göras i höstens budgetprocess. I ramärendet ges nämnderna således samma budgetram som 2024. Mycket tyder på att det finns förutsättningar för volymjusteringar till Mål och budget 2025-2027, det är endast storleken på dessa som är osäker.

Följande förutsättningar gäller i rambudgeten 2025-2027:

- Oförändrad skattesats om 17,88 procent.
- Avvaktan med volymjusteringar till höstens budgetprocess.
- Ingen pris- och lönekomensation i ramärendet.
- Personalomkostnadspålägget (PO-pålägget) för välfärd samhällsservice uppgår till 40,43 procent, till 44,80 procent för välfärd skola och till 48,34 procent för gruppen övriga. För åldersgruppen över 66 år är PO-pålägg är anpassat efter arbetsgivaravgifterna för dessa grupper.
- Internräntan uppgår till 2,50 procent vilket är oförändrat sedan 2024.
- Arbete pågår med en översyn av kommunens hyresmodell och i juni presenteras förslag för nämndernas hyresjusteringar.
- Resultatkraven för produktionsverksamheten är oförändrade från budget 2024 i ramärendet och uppgår till 1 miljon kronor för välfärd skola och 1 miljon kronor för välfärd samhällsservice.

- Resultatkravet för fastighetsverksamheten (inklusive särskilda fastighetsobjekt) är oförändrat sedan budget 2024 på -11,5 miljoner kronor. Fastighetsenheten har beräknat ett nytt behov för 2024 men i samband med ramärendet fastställs inget nytt beslut.

6.1 Personalomkostnadspålägg

Förutom direkta lönekostnader har arbetsgivaren även kostnader för sociala förmåner för de anställda, såväl lagstadgade som avtalsenliga. Personalomkostnadspålägget (PO-pålägget) är en procentsats som läggs på varje lönekrona. Syftet är att täcka kostnaderna för lagstadgade arbetsgivaravgifter, avtalsförsäkringar samt pensionskostnader.

Arbetsgivaravgifter och avtalsförsäkringar har samma procentuella påslag oavsett lönenivå. Pensionskostnaden som regleras via kollektivavtal, är däremot högre för de som tjänar över 7,5 inkomstbasbelopp (IBB), det vill säga för dem som har en årsinkomst på 571 599 kronor (47 625 kronor/ månad) eller mer under 2024. Nacka kommun har ett högre löneläge än stora delar av övriga landet. Det medför att avtalspensionerna blir högre och därmed även behovet av högre PO-pålägg.

Från och med 2023 ändrades det pensionsavtal som kommuner och regioner är anslutna till. Ett av skälen till det nya pensionsavtalet är att så många som möjligt ska omfattas av ett avgiftsbestämt pensionssystem i stället för ett förmånsbestämt. Samtidigt höjdes avgifter/premier från 4,5 procent till 6,0 procent av lönesumman upp till taket (7,5 inkomstbasbelopp) och från 30 procent till 31,5 procent för inkomster över taket, vilket innebar en permanent kostnadsökning av den avgiftsbestämda pensionen. Nacka kommun höjde PO-pålägget med 1,5 procent år 2023 för att justera för de nya pensionsavtalen.

Utöver pensionsavtalsförändringen har hög inflation under 2022 och 2023 lett till exceptionellt höga pensionskostnader under åren 2023-2024. På grund av den prognostiserade nedgången i pensionskostnaderna 2025 valde Nacka kommun att inte höja PO-pålägget till full kostnadstäckning 2023-2024. Detta för att främja stabilitet i verksamheternas ekonomi. De tillfälligt högre kostnaderna för pensioner ligger därför 2023-2024 på kommunens övergripande verksamhet. Pensionskostnadsprognosen från KPA (april 2024) visar att kommunens befintliga PO-pålägg ger full kostnadstäckning år 2025 igen. Rekommendationen inför 2025 är därför att ha kvar samma PO-pålägg som 2024. Osäkerheten i dessa beräkningar är dock hög och det verkliga utfallet kan komma att avvika åt båda hållen.

Från och med år 2019 tillämpas ett differentierat PO-pålägg i Nacka kommun i syfte att öka konkurrensneutraliteten. PO-pålägget differentieras i tre delar; välfärd samhällsservice, välfärd skola samt övriga.

PO-pålägg 2025	15-65 år	fyllt 66 år
Välfärd samhällsservice	40,43%	15,81%
Välfärd skola	44,80%	15,81%
Övriga	48,34%	15,81%

Tabell: Differentierat PO-pålägg 2025

De lagstadgade arbetsgivaravgifterna och skiljer sig åt för de som fyllt 66 år. PO-pålägget är anpassat efter arbetsgivaravgifterna inom respektive åldersgrupp.

6.2 Pris- och lönekompensation

Prisindex för kommunal verksamhet (PKV) är ett sammanvägt prisindex som tas fram av SKR och ska avspegla prisutvecklingen specifikt för kommunsektorn.

Prisindex för kommunal verksamhet (PKV)

Prisindex, årlig procentuell förändring	2023	2024	2025	2026	2027
Arbetskraftskostnader*	6,7	5,7	-0,7	2,2	3,8
Övrig förbrukning	3,8	2,6	2,4	2,5	2,5
Prisförändring, %	5,8	4,7	0,3	2,3	3,4

*Inklusive förändringar i personalomkostnadspålägg

Källa: SKR

Stora ökningar av pensionskostnaderna har kännetecknat den kommunala ekonomin 2023-2024. Nästan lika stora kostnadsminskning 2025 ger stora slag i arbetskraftskostnaderna.

Prisindex för kommunal verksamhet (PKV) exklusive PO-effekt

Prisindex, årlig procentuell förändring	2023	2024	2025	2026	2027
Arbetskraftskostnader*	3,1	3,8	3,5	3,3	3,7
Övrig förbrukning	3,8	2,6	2,4	2,5	2,5
Prisförändring, %	3,3	3,4	3,2	3,0	3,1

*Exklusive förändringar i personalomkostnadspålägg

Källa: SKR

Utan påverkan av tjänstepensionerna utvecklas PKV mycket jämnt under prognosperioden.

I nuläget ges ingen pris- och lönekompensation för åren 2025-2027. Även om det finns ett visst utrymme inför höstens arbete med Mål och budget 2025-2027 kommer det sannolikt inte kompenseras fullt ut för ökningen av arbetskraftskostnader. För att de ekonomiska ramarna ska hålla krävs därför effektiviseringar.

6.3 Internräntan

Internräntan ska spegla en långsiktig finansieringsnivå för kommunen i sin helhet.

Kommunens internränta hålls oförändrad 2025 från 2024 på 2,5 procent. Det är i nivå med SKR:s rekommendation.

6.4 Räntepåslag

All upplåning för kommunkoncernen ska ske i kommunens namn och administreras av kommunens centrala finansfunktion utifrån ett portföljperspektiv. Bolagens upplåning sker därmed genom utlåning från kommunen. Den räntesats som bolaget betalar till kommunen för sin upplåning består av räntegrund (kommunens genomsnittsränta) plus ett räntepåslag.

För att bolagens räntevillkor ska vara marknadsmässiga och konkurrensneutrala behövs, eftersom kommunen gör upplåningen, ett räntepåslag. Räntepåslaget för 2025 uppgår till 55 punkter (0,55 procentenheter) för Nacka Stadshus AB och för Nacka vatten och avfall AB samt till 22 punkter (0,22 procentenheter) för Nacka Energi AB och dess dotterbolag.

6.5 Hyresmodell

Från och med 2021 infördes en ny internhyresmodell som baseras på kostnadshyra. Det innebär att internhyran för ett hyresobjekt beräknas så att den motsvarar alla de kostnader som enheten för fastighetsförvaltning förväntas ha för hyresobjektet. Varje verksamhet bär på så sätt sina egna lokalkostnader.

I mål och budget 2024-2026 gav kommunfullmäktige kommunstyrelsen ett uppdrag att följa upp och utvärdera hyresmodellen som beslutades om 2021 och vid behov föreslå förändringar. Ett arbete pågår och planeras att slutföras under året. De preliminära hyrorna för 2025 kommer skickas ut till verksamheterna innan sommaren och de kommer att bygga på den nuvarande modellen. Om förslag till förändringar i internhyresmodellen kommer att förändra ramarna 2025 för nämnderna kommer det att hanteras i höstens arbete med mål och budget 2025-2027.

6.6 Internprissättning

Inför mål och budget 2024 gjordes ett omfattande arbete kring interndebitering i Nacka kommun. Syftet var att förenkla och minska administrationen. Det beslutades att om internprissättning ska ske är det några principer som gäller för samtliga att följa och förhålla sig till. Interndebitering sker på något av följande tre vis; försäljning, fördelning av gemensamma kostnader eller central finansiering genom anslag.

Stadsledningskontoret har fortsatt att arbetet med att tydliggöra och minska antalet interna transaktioner, förenkla ekonomisk uppföljning och bespara administration. Förändringar inom interndebiteringen innebär ett nollsummespel totalt för kommunen, men kan i vissa fall förändra nämndernas ramar.

6.7 Återställande av resultat

Vid ingången av 2024 hade välfärd skola ett ackumulerat överskott på 45,7 miljoner kronor och välfärd samhällsservice ett ackumulerat överskott på 13,9 miljoner kronor.

I förslaget till ekonomiska ramar är produktionsverksamheternas resultatkrav oförändrade från budget 2024. Välfärd skola ska lämna ett överskott på 1,0 miljoner kronor och välfärd samhällsservice ska lämna ett överskott på 1,0 miljoner kronor.

7 Förslag till ramar för nämnderna

I samband med Mål och budget görs för varje treårsperiod en budget för det kommande året samt en plan för de därefter följande två åren. Med utgångspunkt i den uppdaterade befolkningsprognosen har verksamheterna inkommit med de behov de har för tillkommande volymer. Kommunens verksamheter påverkas på olika sätt av befolkningsförändringar och kostnadsökningar med mera och det är i dagsläget svårt att veta hur stora dessa blir. Det finns därför en stor osäkerhet i det prognostiserade behovet. De ekonomiska volymjusteringarna kommer på grund av osäkerheten att skjutas upp till höstens budgetprocess. I ramärendet ges nämnderna således samma budgetram som 2024. Mycket tyder på att det finns förutsättningar för volymjusteringar till Mål och budget 2025-2027, det är endast storleken på dessa som är osäker.

I augusti görs nya prognoser för bland annat befolkningsutveckling och skatteintäkter. De uppdaterade prognoserna kommer utgöra underlag för nya bedömningar av volymförändringar och kostnadsutrymme för dessa.

Nämnderna ges i uppdrag att ta fram budgetförslag med utgångspunkt ifrån beslutad budget 2024 med tillägg för förändringar av volymer utifrån uppdaterad befolkningprognos och eventuella nya övriga förutsättningar.

8 Investeringar under perioden 2024–2027

Nettoinvesteringar	Utfall	Prognos			
	2023	2024	2025	2026	2027
Nämndernas prognos T1 2024	-1 128,7	-1 553,1	-1 745,4	-1 919,8	-1 723,1
Stadsledningens prognos T1 2024	-1 128,7	-1 216,8	-1 162,5	-1 097,4	-654,4

Tabell: Prognos investeringar, miljoner kronor

Investeringsvolymen har de senaste fem åren i genomsnitt varit 916,3 miljoner kronor och prognosen för 2024 visar en investeringsvolym på 1 216,8 miljoner kronor. Några av de största projekten är Värmdövägen, Näckenbadets nya simhall, Multihall i Fisksätra, Sickla bro samt Orminge Centrum. Skillnaderna mellan nämndernas egna prognoser och stadsledningens prognos utgörs av en tydligt lägre bedömning av den årliga genomförandeförmågan rörande stadsutveckling, fastighetsenheten samt natur- och trafiknämnden. Stadsledningens bedömning tar också hänsyn till den genomlysning av portföljerna som ska genomföras till följd av förändrat marknadsläge och den nya befolkningsprognosen.

9 Långsiktig prognos

Förutsättningarna för kommunsektorn har varit synnerligen turbulenta de senaste åren. Bakgrunden till detta har varit pandemin, Rysslands krig i Ukraina, den kraftiga inflationspuckeln och stigande räntor, förändrat kommunalt pensionsavtal, ökande reinvesteringsbehov i kommunala anläggningar samt kraftigt minskad migration och barnafödande i riket tillsammans med en nyligen unikt låg prognos för framtida bostadsbyggande i riket. Stora förändringar i riket och i regionen gör förstås att Nackas förutsättningar och tillväxt har förändrats mycket. Parallellt har kommunen fattat beslut om paus och omtag i flera av kommunens större och mest komplexa stadsutvecklingsprojekt (Mötesplatsen/Centrala Nacka, Saltsjöbanans upphöjning och Kyrkviken). Utifrån initiativ i kommunstyrelsen i maj 2024 har därför nu stadsledningskontoret i uppdrag att återkomma till kommunstyrelsen med en analys och förslag till åtgärder utifrån dessa kraftigt förändrade förutsättningar. Detta rör såväl bedömningar av behov av verksamheter, lokaler, personal samt behov inom stadsutvecklingens planuppdrag och genomförandeuppdrag.

Först när detta landat in i nya beslut med inriktning inom dessa områden är det möjligt att göra en mer samlad långsiktig bedömning av kommunens förutsättningar på längre sikt. Det beror bland annat på att kommunens stadsutvecklingsresa inte har varit självfinansierad och kommer sannolikt inte vara självfinansierad framgent heller. Det blir därför en prioritering mellan det behovet och övriga kommunala verksamheter.

Under tiden gör stadsledningskontoret långsiktiga bedömningar längre än nästa budgetår och efterkommande två planeringsår, inom de delområden som så är möjligt. Nedan följer en kortfattad beskrivning av dessa.

9.1 Befolkning och bostäder

Sedan budget för 2024 beslutades har en översyn av kommunens bostads- samt befolkningsprognos gjorts och det resulterade i nedreviderat bostadsbyggande och nedreviderad befolkningstillväxt de kommande åren.

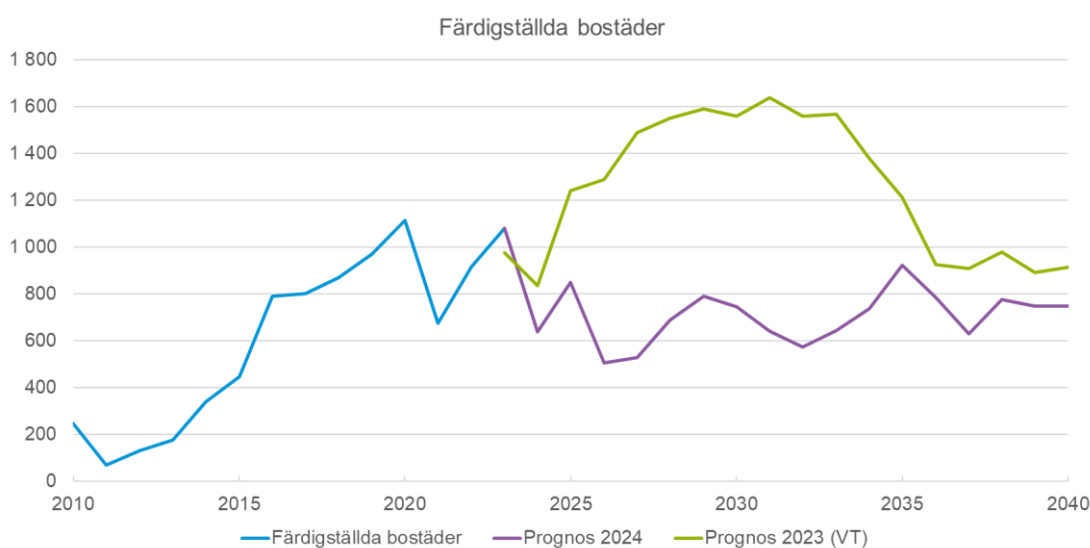

Diagram: Färdigställda bostäder, utfall 2010-2023, prognos 2024-2040.

Hela byggmarknaden har förändrats drastiskt de senaste åren, delvis på grund av höga prisökningar i byggsektorn men också för att hushållens ekonomi har försämrats vilket har lett till minskad efterfrågan på bostäder. I prognosen som utförts 2024 har en analys gjorts utav marknadsdjupet, det vill säga hur stor efterfrågan det finns på bostäder i Nacka kommun, och sedan har bostadsbyggnadsprognosen planerats därefter. Det resulterade i ett bostadsbyggande av cirka 700 bostäder per år framöver, vilket är ungefär en halvering från tidigare prognos som låg runt 1 400 bostäder per år.

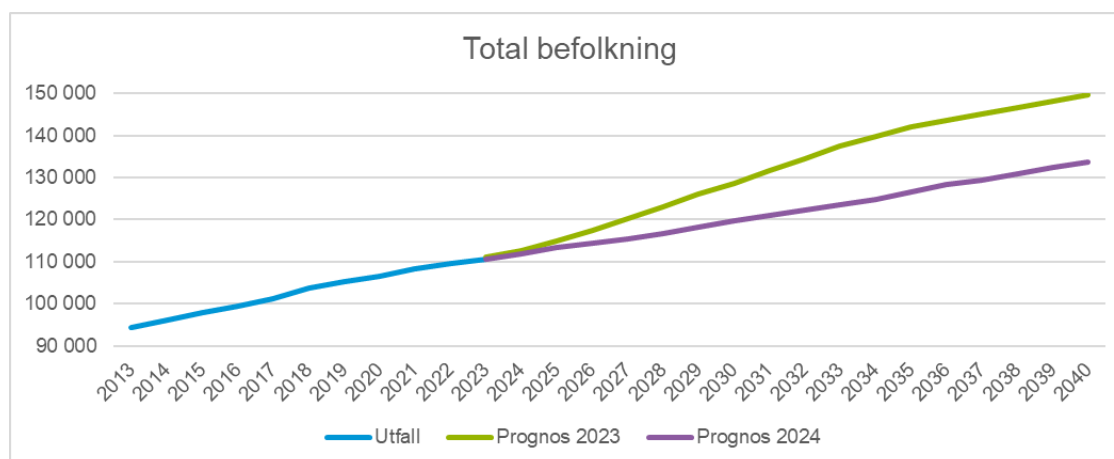

Diagram: Total befolkning, utfall 2013-2023, prognos 2024-2040

Prognoser utförda 2023 och 2024

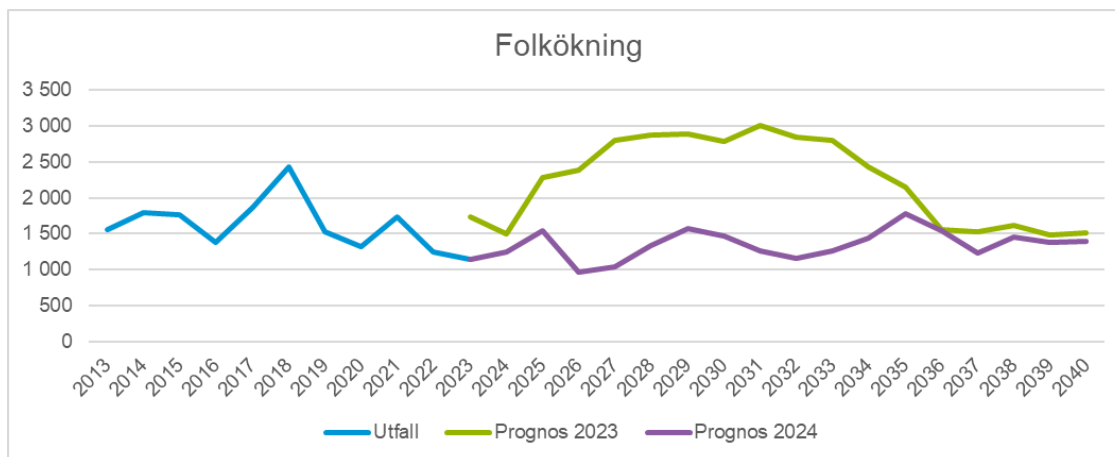

Diagram: Befolkningstillväxt utfall 2013-2023, prognos 2024-2040

Prognoser utförda 2023 och 2024

Från dagens cirka 111 000 invånare beräknas Nacka öka till närmare 134 000 invånare 2040. Det är fortfarande en hög befolkningstillväxt men det är nästan 16 000 färre invånare år 2040 än prognoserna visade för ett år sedan, och som kommunen har planerat för. Det är framför allt i de unga åldrarna, 0-18 år som befolkningen kommer att öka mindre än i tidigare prognoser. De närmaste åren är befolkningen näst intill oförändrad i denna grupp. Även tillväxten för gruppen i arbetsför ålder 19-64 år och gruppen unga pensionären 65-79 år bedöms lägre än tidigare. Det är endast gruppen 80-100+ år som ligger i nivå med tidigare prognoser och har en kraftig ökning under hela perioden.

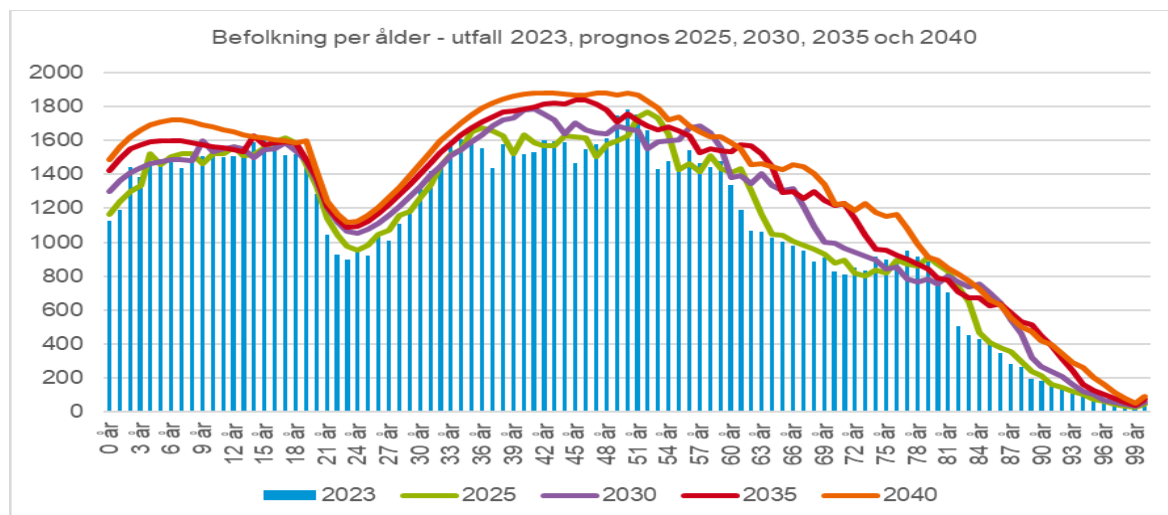

Diagram: Befolkning i olika åldrar utfall 2023, prognos 2025, 2030, 2035 och 2040

9.2 Arbetsplatser

Antalet arbetsplatser belägna i Nacka har under lång tid varit omkring 35 000. Efter

pandemin har en viss ökning om cirka 1 000 per år tillkommit. Genom den långsammare konjunkturen och framför allt den långsammare befolkningstillväxten kommer den kommande tillväxten i arbetsplatser vara i underkant av ökningen senaste åren.

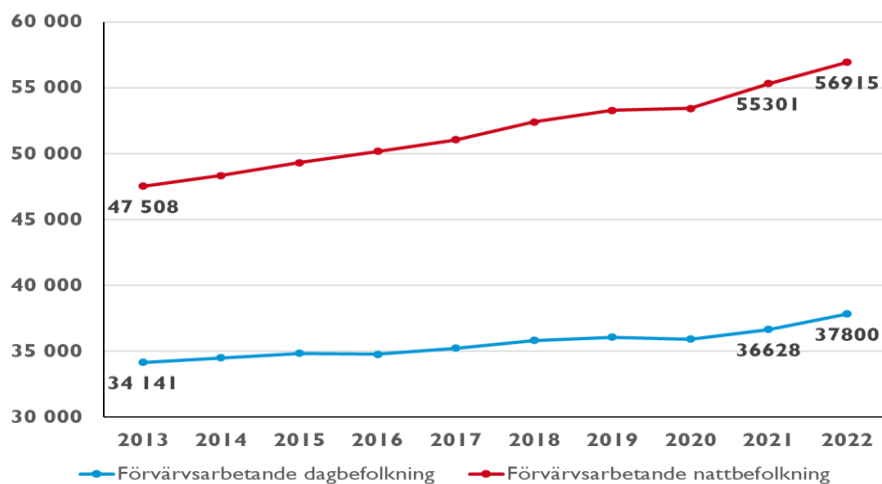

Diagram: Arbetskraft och arbetsplatser, Nacka, 2013-2022

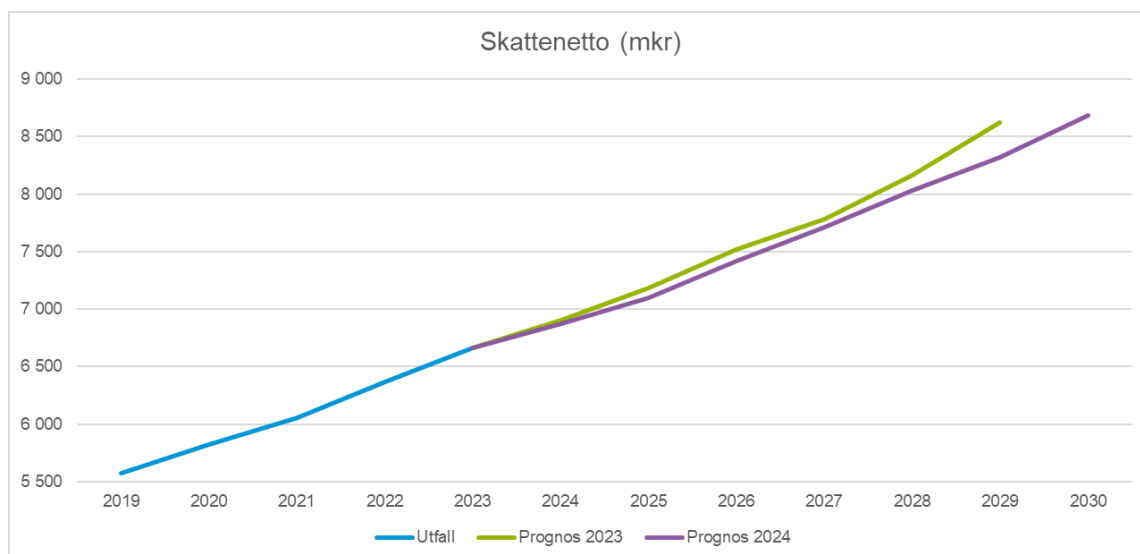
Antalet sysselsatta Nackabor i ålder 15-74 år uppgick enligt senast tillgänglig statistik (år 2022) till omkring 57 000. Av dessa pendlar omkring 41 000 (72 procent) till arbetsplatser utanför kommunen medan inpendlingen är blygsammare med cirka 22 000 enligt tabell nedan.

Nackas arbetskraft/arbetsmarknad	2022
Nackabor i ålder 15-74 år	77 000

Förvärvsarbetande Nackabor	56 915
- Utpendlande Nackabor (72 %)	-40 877
+ Inpendlare till Nacka (58 %)	21 759
Arbetsplatser i Nacka	37 797

Tabell: Nackas arbetskraft och arbetsmarknad, 2022

9.3 Skatteintäkter

Osäkerheten i omvärlden får konsekvenser på skatteintäkterna och hur konjunkturen utvecklas kan få såväl positiva som negativa konsekvenser på skatteintäkterna.

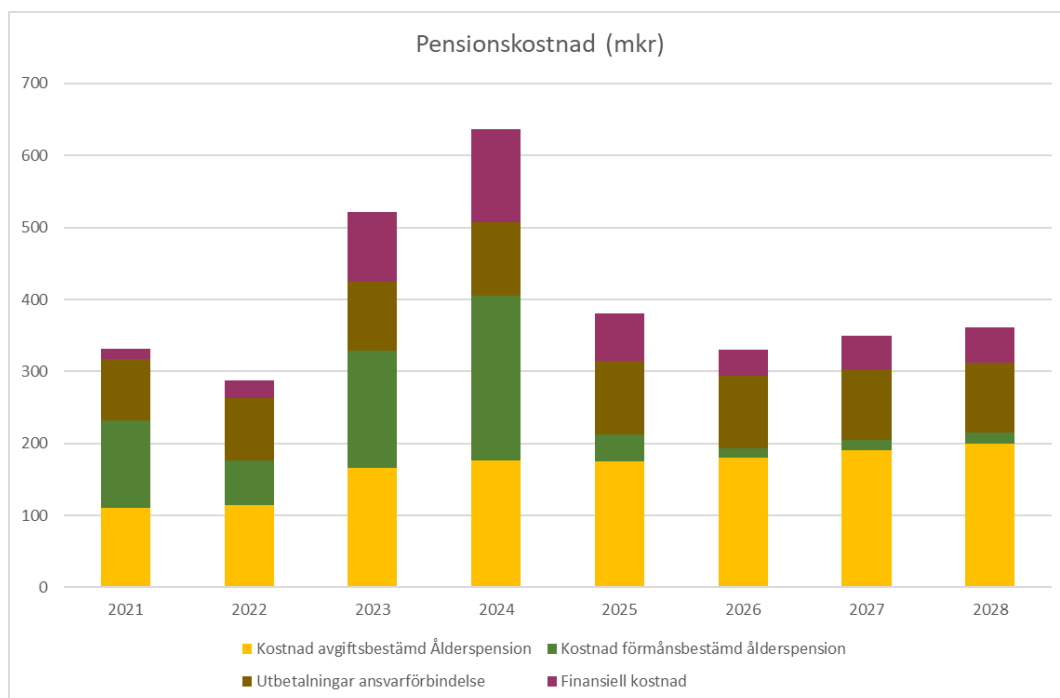

Tabell: Skattenetto utfall 2019-2023, prognos 2024-2030

Prognoser utförda 2023 och 2024

Den lägre befolkningsprognosen påverkar skatteintäkter och utjämningsystem negativt. Prognosen för skattenettet är således också nedreviderat sedan hösten 2023. I ovanstående prognos har inte konsekvenserna av de förändringar som tros uppstå i samband med pågående statlig utredning av utjämningsystemet beaktats. Det är högst troligt att den får negativa konsekvenser för Nackas skattenetto.

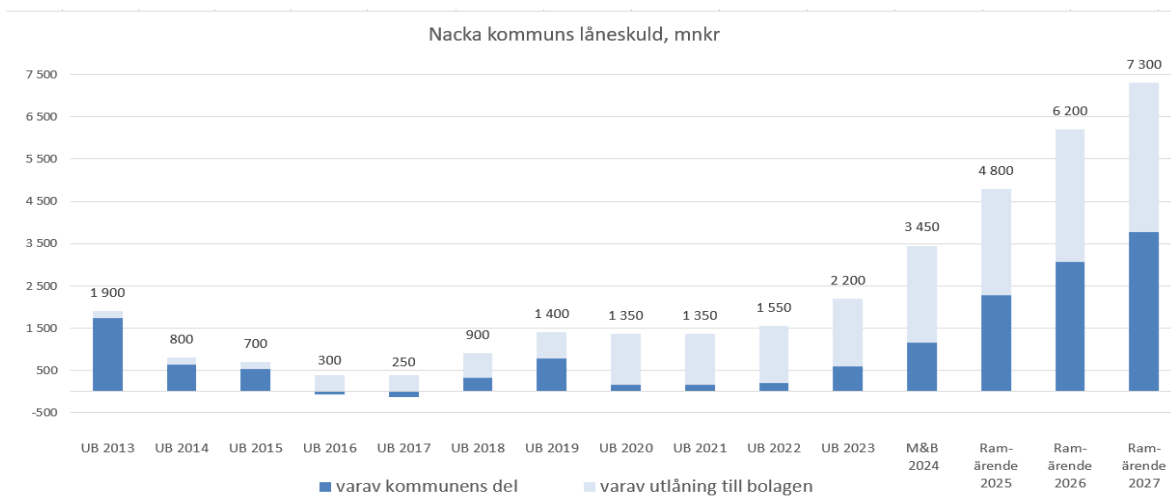
9.4 Pensionskostnader

Tabell: Pensionskostnader, utfall 2021-2023, prognos 2024-2028

Pensionskostnaderna för kommuner och regioner ökade markant 2023, vilket främst beror på kraftig ökning av prisbasbeloppet, högre löneökningar och nytt avgiftsbestämt pensionsavtal med höjda premienivåer. Då inflationstakten minskar rejält 2024 går pensionskostnaderna ned 2025, nästan lika drastiskt som de ökade 2023, och fortsätter ligga på den lägre nivån under hela prognosperioden till och med 2028.

9.5 Upplåningsbehov

Tabell: Låneskuld 2013 – 2027, mnkr

Kommunkoncernens låneskuld uppgick 2013 till 1 900 miljoner kronor. Genom att kommunen försålt några verksamhetslokaler minskade låneskulden ytterligare under några år. Som lägst var låneskulden år 2017 då den uppgick till 250 miljoner kronor. Upplåningen sker främst för att finansiera investeringar. Genom att kommunen under ett flertal år haft goda markförsäljningar och ett bra resultat har upplåningsbehovet varit relativt lågt.

År 2023 uppgick låneskulden 2 200 miljoner kronor, vilket innebär en ökning på endast 300 miljoner kronor jämfört med tio år tidigare. Under 2024 och framåt beräknas upplåningen öka markant (både för kommunen för egen del och för bolagen).

Kommunens låneskuld (exklusive bolagens låneskuld) uppgick år 2022 till 202 miljoner kronor och ökar enligt prognos till 2 267 miljoner kronor 2025 och till 3 772 miljoner kronor år 2027. Bakgrunden till ökningen är låg självfinansiering av kommunens investeringar enligt prognos för åren 2024-2027.

	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Låneskuld	202	582	1 400	2 267	3 072	3 772

Tabell: Kommunens låneskuld 2022-2027 (exklusive bolagens låneskuld), mnkr

9.6 Volymutveckling

Den nya befolkningsprognosen förändrar förutsättningarna för Nackas ekonomi på många sätt och kommunen behöver anpassa sig utefter det nya läget. En lägre befolkningsprognos genererar avsevärt lägre skatteintäkter framöver och kostnaderna måste anpassas därefter. När barnantalet inte ökar som planerat måste planerna för när och hur förskolor och skolor byggs revideras. Andelen äldre ökar fortfarande markant vilket medför ett ökat tryck på äldreboenden. För att stadsutveckling ska klara av målet om en ekonomi i balans krävs analyser av den nya situationen och ny planering utefter det. Många investeringar kommer behöva revideras, skjutas fram i tid eller helt avslutas.

9.7 Pris och löneutveckling

En annan viktig komponent i kommunens långsiktiga ekonomi är storleken på pris och lönekompensation. Beräkningar visar att full kompensation ger ett resultat under resultatmålet redan inom de närmsta åren och det är därför tydligt att effektiviseringar kommer att vara nödvändiga. Det medför ett stort ansvar för nämnderna att hålla nere kostnaderna och tydligt prioritera mellan och inom sina olika verksamhetsområden. Det krävs noggranna avvägningar, återhållsamhet och ett effektivt resursutnyttjande, för att resultatnivån kan hållas på en långsiktigt hållbar nivå.

9.8 Investeringar

På grund av de ovan nämnda stora förändringar som skett i såväl omvärlden som i Nackas ekonomi har investeringsförutsättningarna ändrats drastiskt. Minskat behov på grund av inte lika stor befolkningsstillväxt som tidigare bedömningar i kombination med en förändrad byggmarknad och stora prisökningar har lett till att kommunen har fattat beslut om paus och omtag i flera av kommunens större och mest komplexa stadsutvecklingsprojekt (Mötesplatsen/Centrala Nacka, Saltsjöbanans upphöjning och Kyrkviken). För att stadsutveckling ska klara av målet om en ekonomi i balans krävs analyser av den nya situationen och ny planering utefter det. Många investeringar kommer behöva revideras, skjutas fram i tid eller helt avslutas.

Nämndernas och bolagens fortsatta arbete

Med utgångspunkt från förutsättningar i ramärendet och dess effekter ska nämnderna och bolagen inkomma med ett nämndbehandlat yttrande respektive styrelsebehandlat budgetförslag senast den 30 september 2024. Anvisningar kommer att skickas ut senast den 20 juni 2024. Nämndernas yttranden och bolagens budgetförslag ligger till grund för kommunens samlade Mål- och budgetdokument, som ska beslutas av kommunfullmäktige i november.

- Nämnderna ges i uppdrag att ta fram budgetförslag med utgångspunkt ifrån budget 2024 med tillägg för förändringar av volymer, kapitaltjänstkostnader, tekniska justeringar och avtalade prisjusteringar utifrån uppdaterad befolkningprognos och eventuella nya övriga förutsättningar.
- Nämndernas och bolagens förslag till Mål och budget ska i förekommande fall omfatta förslag till ändringar i taxor och avgifter. Om taxorna saknar indexreglering ska förslag med reglering tas fram.
- Nämnderna ska i sitt underlag ge förslag på vilka checkar/ersättningar som bör prioriteras vid eventuella nivåhöjningar.
- Nämnderna ska utifrån de av kommunfullmäktige beslutade övergripande målen, ange fokusområden för de tre kommande åren samt indikatorer med årsmål.
- Nämnderna ska redovisa jämförelser avseende kostnadsnivå och effektivitet i verksamheten med jämförelsekommunerna.
- Nämnderna ska se över investeringar och hur de ligger planerade i tid.
- Bolagen ska inkomma med sitt lånebehov för respektive år under perioden 2025-2027.